

ТАРЫХ
Казбек Валерьевич, жыйылыну ача, республиканы Кыргызалыгыны кюннө мағанасы жылдан-жылга төрөн болганын, ол Къабарты-Малксар этен тарых жолну, халкыларыбызны кыарындаш байламлыктарыны эм бирлики белгисине бургулганын чертегинди.
«Республика кыралганы кыабарты эм малксар халкыларыны жашуларынын төрөндигинди, айныуга, аны бла бирге уа миллет төрелени, бай хазнабызны саклауга болмаганын кенг онгла берилгендиге – дегенди республиканы оңоучу.
Озгын жылла кырал кыруулда, экономикада, социал сферада, жамауатаны айныунда артыкта иш аманаты жетишимле бла айырмалы болганыларын чертегинди Казбек Коков.
Жигерлерин, оюмлууклары, иш келпюклерин

бла Къабарты-Малксарны алгаш элтен хар адамгыз да журмет тебиз, халкыбызны кеп төлөлеринын уруну жигитликери бла ехтемленибиз. Биюгюн да республиканы жетишимлерин анден да бек эсдорген, турган журтубузну жашауна кыйын салган инсанларыбызга ыспас тебиз», деп кыошханды.
ЖЕТИШИМЛЕ
1 сентябрьде Билимни кюннө белгиленгеннин эсгеринде, бу сферада билдирген жетишимлени ислеринден энчи айтамын. Быйыл республикада 3 школ ачылганды, аладан төртюсү улулдула, аладан орто эсеп бла 800-шер окуучууга жер барды. Энтя 10 школда тынгылы жангыртуу жумушлар бардырылып, ала окуучуларга ашикерин ачканды.
Алай бла школдада энчи сменге окутуу бардырылмазча мадарла этиледиге.

Сауғалау Кеп төлөлени уруну төрелерин андан ары бардырадыла

Къабарты-Малксарны Кыргызалыгыны кюннөде Правительствону ююнде экономикада, билим берилде, саулык саклауда, спортта, маданиятта, башка бөлөмледе жетишимле болдурган инсанла кырал саулга бла белгиленгендиге.

Аланы КъМР-ни Башчысы Казбек Коков алгышлаганды. Кыуанчлы жыйылыуга КъМР-ни Парламентини Председатели Татьяна Егорова, сенатор Улбашланы Мухарбий, Кырал Дуаманы депутаты Геккиланы Заур бла Адальби Шагашев эм башкала катышкандыла.

ле. Нальчикде энтя бардыла алай жерле, болсада бу кемчилик кыска замандан кетерилкиди», дегенди.
Саулык саклауда да бардыла жетишимле. Казбек Коков бу конлде 8 жангы амбулатория ачылганын, тынгылы жангыртуу жумуш

ладан сора да, ишлеп башлаган уржедианла кеп болганыларын айтамын.
Ала шендоюго оборудование бла жалгытальнадыла. Алада уа башка региондада сынау жыйышдырып, турган журтарына кыайтхан инсанларыбыз

ишлеркиди. Ала бийик технологиялы операцияла бардырадыла, аланы санау уа ахы кезилде, бек аздан, эки керге кебейгенди», деп кыошханды.
Ахыры 2-чи бетдеги.

Къабарты-Малксар Республиканы Башчысы К.В. Коковну Терроризмге кыажу кюрешде бир ниетлиликни кюннө бла байламлы ЧАКЪЫРЫУ СЕЗЮ

Къабарты-Малксарны хурметли жамауаты!
Биюгюн Россияни эде тутуу конлөдө – Терроризмге кыажу кюрешде бир ниетлиликни кюннө. Ол кюн 2004 жылда сентябрьни аянда болгон ахымы ишле бла байламлы. Бесконда школда кужур террорист чабуулуккуну эсебинде жозле бла адамчаны елгерлери бла, аланы арапоринда асламысында сабиле болгандыла. Бесконда кыйынлык, террористлени бирси аслам огурусуз ишлерчи, террорчулуккуну адамсылык, кужур бетин туура ачыкканды.

Бу кюнде биз террористлени кыларын дан жоюлганлыны, жашууну бла мамыр адаманы кыруулап, террорчулуккуну бла кюрешде жигитча жан бергенлени аллоринда баш уробыз.

Биюгюнлөде бизни кырал терроризмини жангы улту кыоркууларына кыажу союледиге, эм алгаш уа – амылчыкчи кие режимини жанхандан келгенге. Украин неонацистле бла аланы запак жакчылары терактаны бла диверсияланы амаллары бла бизни келбөзүнө сандырыгыт, жамуат орасында кыоркуулары бла кыоркууларыны жакгы керюшөдиле. Бизни борчубуз а аланы ол таргышуларына тауекел кыажу тургурында, энчи аскер операцияга билекликде андан да кючю бириргенди, аны бардырылууну борчларына жетуде базынулуугузуну катылданарууды.

Биз бирге болуп, терроризмге кыажу тургулуубузга, кыайсы чакырууларга бла кыоркууларга да тиийли жуупларга болуубуздан келлигине толу ийнанам.

Жолла Айныуга себеплик атерикди

Биринчи сентябрьде Зольск районда жангыртылган Малксар Ингушши автомобиль жолу кыуанчлы халда ачылуу болганды. Жолга – Инфраструктураны – жашуу ююн деген миллет проектти чеккеринде тынгылы ремонт эткенди, деп билдиргенди КъМР-ни Башчысы Казбек Коков кесини телеграм-каналында.

Жолну узунлугу 8 километрге асламында эм аны районду элперини араларында транспорт байламлыктаны жалгытууда улму мағанасы болганын белгилерге керешти.

Жангыртуу ишени бардырында, эскини орунуна бетон кыаш жыгы асвалт салынганды, тротуары ишленгендиге эм жолну эки

жанында кыоркуулуулуккуну жалгытхан чандиш темирле да ормалгандыла.
Жолну кыуанчлы халда ачылууну КъМР-ни Правительствону Председатели Мусуланы Алий, КъМР-ни транспорт тынгылы ремонт эткенди, деп билдиргенди КъМР-ни Башчысы Казбек Коков кесини телеграм-каналында.

Жангыртуу ишени бардырында, эскини орунуна бетон кыаш жыгы асвалт салынганды, тротуары ишленгендиге эм жолну эки

сыйлы грамотала берилгендиге.
Сезигега салайкы, Малксар Ингушши автомобиль жолда ишле кези-кезину бардырыла. Алгын ол жолну башка жерлерине тынгылы ремонт этигенди. 2019 жылда Калининскот эли кыанда 4 километр жол жангыртылган эди, 2020 жылда уа Сармаково элде 7,3 километр жолга тынгылы ремонт этигенди.
Бу проектти жашууда бардыруу транспорт инфраструктураны илгеридируге себеплик этеди, жолдада жорюно кыоркуулуулуккуну келбөзүнө эм сайуу регионда социал эм экономика жаны бла айныуга да себеплик этеди, деп айтылды билдирди.

Республиканы транспорт инфраструктурасын илгеридируге кыашкы эм бурюргунан ишын тынгылы тамамлаган жолчуларга

Баш конде, битеу кыралдача, бизни республиканы мектептеринде биринчи кыонгуроу кыагылуу, жангы окуу жылы башлануу бла байламлы кыуанчлы жыйылуула озганды. Быйыл регионну школларына 120 миңден аслам окуучу келгенди, аладан биринчи класскага барлыкканы санау уа 11 миңден кептеди. Окуу жылы алгаш кесирини ашикерин сабилеге тогуз жангы мектеп ачканды.

Алай кыуанчлы байрам Нальчикни 14-чю номерли гимназиясында да болганды. Мында баш конде аны соттоден бери сакталып турган энчи корпусу да ачылганды. Жангы бөлөмде уа 800 окуучууга жер барды. ол кеси да «Шендополио школ» атлы Президент Владимир Путинни башламчыларга бла бардырылган миллет проектте тийлиликке ишленгенди.

Кыуанчлы жыйылыну хурметли кыонаклары уа КъМР-ни Башчысы Казбек Коков, РФ-ни Кырал Дуаманы депутаты Татьяна Егорова, КъМР-ни жаркыларуу элде илму министри Анзор Эззов, Нальчик шахар администрацияны башчысы Таймураз Ахохов, башкала да болгандыла. Байрам а РФ-ни элде КъМР-ни кырал баркыларын иктерюуден башланганды. Алай эркин а дерс олимпинадала, спорт эршилуледе, волонтерлуккада

«Ахшылаган юлгю алыгызы!»

айырмалы болгын, 11-чи классланы окуучулары Эмакулланы Амирге, Кузюнонаны Самаргага, Арман Шомохова эмда Аллина Каноквага берилгенди.
Линейканы кезиюнде быйыл «Ата журтну кыоруулуучусуну жылы» белги бла озганы чертилп, гимназияга кыошкы уруу кыуанчлы ветераны, СВО-гыз кыашкыан Ибрагим Рустамов келгени да билдиргендиге.

Казбек Валерьевич, жыйылганын алларынды сөйлөш, аланы Кыргызалыгы эмда Билимни конлери бла алгышлаганды. Биюгюнлөкде устазлада жаш телюно юйретилде бла окутууда жууаплыкты улуу болганын белгилеи, ала гыз жангы жетишимле тежегенди. Жашланы бла кызыланы тамблагы жашулары ишаныгы болур ююн педагогла кыошхан юлюшю даражасын черт-

Окуучуларга аламам онгла кыралгандыла

Билимни конлөде Четем шахарда жангы 3-чю номерли школ ачылганды. Мында 820 окуучууга жер кыралганын айтырды. Ол «Билим берилде» миллет проектти чеккеринде ишленгенди.

Мекям хайырландыга берилгенне аталгын кыуанч КъМР-ни Парламентини башчысы Татьяна Егорова, сенатор Улбашланы Мухарбий, Парламентини спикерини орунбасары Жанаталаны Салим, Четем районну башчысы Юра Борсов эм башкала кыашкы хандыла. Жыйылуу Россияни

бла Къабарты-Малксарны кырал байракларын кепюрюу эм гимнлерин согууу бла ачылганды.
Татьяна Егорова окуучуларга бла устазларыны магталаны иш бла алгышлаганды.
«Кыз артыны биринчи конлөдө байрам – жарык,

ариу конлөден биринди. Ол хар бирибизге да багыланды. Школчуларга ол жангы билимге жол ачады. Тамата классланы окуучуларына уа жашуларында сайлуу кезиюдо, Устазла сойген ишлерине, сабилеге кыайталды. Алай бу коннө барысында да бек биринчи класскада

«Машук» — хайырлы башламчылыкканы майданы

Бесланга жамауат кесини миллет кюннө кергюзтгенди

Эл мулк Этген бла сютген иш кесек чыгыртылганды

Быйылгы жылы башкандан бери Къабарты-Малксарда мулк предприти-бланы барында да мапаны бла юй кыантылганы этинде союлмаган аурулукта 23,9 миң тонна чыгыртылганды. Ол, бытыр бу заман бла теңештиргенде, 19,5 процентте кепте деп билдирилди Шимал Кавказны статистика управленийсы пресс-службасында.
Саулай алып айтамын, эл мулк организациалагыз

сатылган этни жалаанда 40 процентте жетеди. Бу жылы бла иш кыоромдоле эслендиге, сазгынлык кезинде 253 миң тонна сауулганды. Аны иш кесеге Басхан районга жетеди. Мында мулкканы бардыра да 30,3 миң тонна бергендиге. Экинчи, ююнчю керилде уа Зольск бла Черек районла бардырыла. Эки кыуанчда да 49,4 эм 27,5 миң тонна сют сауулганды. Алай бла сазгынлык мулккеле республикада сютнө элли процентте жетеди.
Жумушталда да 20,2 миллион алынганды, мында да 6,5 процент өсом эсленди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Эзде тутуу Жигитни хурметине

Бу конлөде Зоково эли 4-чю номерли школунда Руслан Маршенкулова эсгерте кыанга алганды, ол энчи аскер операцияда жигитча жан бергенди.
Руслан бу школу бошлаган эди. Жигитте жораланган бушу жыйылууга район эм эл администрацияланы, жер-жерли нызамны саклау органданы, жамауат организациаланы кичилерини, жуууклары бла шукелары кыашкыандыла, деп билдиреди Басхан районну администрациясыны пресс-службасына.
2024 жылда октябрьде ол, Ата журтну кыоруулуучу жолуну туруп, энчи аскер операцияны кыашкыангыга тауекел болды. Ахыр сермешин жигит аскерчи Кулянский районну Лозова элин азалтау ююн бардырганды.
Басхан районну администрациясыны башчысы Артур Балкзов Русланы кыарындашына Кишиликни орденин

иште тохташды, юйор да кыурайды.
2024 жылда октябрьде ол, Ата журтну кыоруулуучу жолуну туруп, энчи аскер операцияны кыашкыангыга тауекел болды. Ахыр сермешин жигит аскерчи Кулянский районну Лозова элин азалтау ююн бардырганды.
Басхан районну администрациясыны башчысы Артур Балкзов Русланы кыарындашына Кишиликни орденин

бергенди. Аскер таматала анги жашын елгеннен сора тиийли кыргенден.
Жыйылганыла ызы бла Руслан Маршенкулову бир минут шор туруу бла эсгергендиге.
Эсгерте кыанга ачыу – жигитте улту журтнө элнө белгисинди. Есуп келген төлөкнө патриот сезимде өскюрюкту улту кыошмчулуккуну ол.
КъАБАРТЫ-МАЛКСАРНЫ АМИНАТ.

Адабиятка кыошмчулуккуну чертегендиге

Форум

«Машук» – хайырлы башламчылыкъланы майганы

Форум эки смен халда озганды: «Приветие» (9 - 16 августа) эмда «Миссия» (16 - 23 августа). 14 тематикалыз Россияны шендоюго билим беруу педагогикасыны, ийретуу эмда насийхатчылыкны буютуу бөлмюлери жыйындарында.

Форуму баш магнанылыз кесеклери киргенди.

Ата журтну кыруулаучусуны жылы эмда уллу Ата журт уруша Хорланны 80-жыллыгы. Форуму маданында тарых эсни, тейлен-теюге этген кыймылтануу сактауу эмда Ата журтубузу кыруулаучу жигиттерини юлгюлеринде тоз оюмданы курууларыны ийсеринден сөз барганды. Анга кытышанча патриот ийретууну шендоюго халын бла тарых кертиликни сактауу эмда жаш тейлону магнанылызгын созгенди.

Педагог – Ата журтубузу тамблагы куюнго кыруулаучусу. Форумда узасты эмда ийретуучуну инсанды, аны адеп-кытылыгыны эмда усталыгыны магнанылызгын созгенди. Анда педагоганы социал даражаларны которууго, жаш специалистге белеклик этууге эс бургулганды эмда узасты ийретууну оюсо бла милдет кыруулаучусу сактауу магнанылызгын айтылганды.

Кыралны гуманитар жалинчаксызлыгы. Билим беруде бла ийретуде ата журту тейлени бла кыймылтануу айттыгуа эни эс бургулганды. Дагыда тышандан келген ниетлеге кыжау туру онла сюзюлгенди эмда Россияны миллет сейлерине жууалпы болгон кесибизни өз гуманитар контенти бла методикалыз бардыруу амалга кырылганды.

Форумга кытышанча чакырылган спикерле бла бирге эки сменге узаны ичтеринде 59 лекцияга, 40 «Магнанылыз затлы оюсондорго», 34 «Анык дерсет» ташканды. 38 педагога сынамны презентацияны кергюзгенди, дагыда Федерал сабий жамауат советни бла «Биринчилени атламары» келечилери бардырган 12 «Уроки набоорот» дегенге да кытышанды.

Хар ызда магнанылыз темаланы презентациялары сменени ахыр ишлеринде конлоринде кырылганды. Алачы казакчылары Россияны Миссияжасы, Росмолодэги, Миллетени ишери жаны бла Федерал агентство, Россия Федерацияны Президентинде Сабийни эркинликери жаны бла уполномоченный аппараты, Россия билим беруу академиясы, Сабийлени баш кырылы «Биринчилени атламары» Битеу-

«Машук» Битеуроссейе жаш тейо оналтычы форуму иши ахырына жетди. Быйыл анга Россияны битеу регионларында эмда тыш кырыладан 2250 келечи кытышанды. Узаста, насийхатчыла, школга дери билим берген, койорно сактауу жаны бла специалист, жаш тейо политика бөлмюно келечилери, педагогика вузуланы бла колледжлени студенттери, Федерал сабий жамауат советни келечилери, «Биринчилени атламары» 14 жылдан 35 жылларына дери толгун ачыллары.

россей жамауат кырыл кымылдау, «Машук» билими арасы эм башхала болганды.

Форумда дагыда оюмлануу клублары да ишленгенди («Сулумлиский», «Макаренко», «Ушинский», «Шаталов» клубна), алагы эм тире келечиле кышылганды. Ишленинде интерактив колгоп кыймылтануула ушакла, ролевой уграженила, тренин заданияла, чыгармачылык сынамла эмда эскерт сессияла. Биринчи эм экинчи сменени форумчулары бир проейктке ишленгенди - ол а ахыргы продуктну не жаны бла тынгылыз кызыр болууна себеплик этгенди.

Клуб ишчи чеклеринде биринчи кере эни формат кырылганды - НИИ ИИ «Машук» - клубнаны тематасына ботон терен сингерге кызыр болган келечилени бирик бирге ушакган кесеклени ишленгенди эмда ачыкчалуларын бир бирлерине билдиргенди. Ол иш алагы форумуну программасына ботон туюнорго эни бергенди: ала жаланда спикерлеге тынгылап коймаганды, материал жыйганды, сөйлөшүлени башха-башха жанларын белгилегенди, алада соруулагы жууалпаны табарга кырылганды.

лык статьялары бла тинтуу ишлени темаланы белгилегенди, форумдан сора ишчи бардырууга мурдор кырал. Алай бла, НИИ ИИ «Машук» форум оюсотуу андан ары тинтууледе бардырыла майдан болганды.

Алгын жылдагыча, форум политика, предприниматель, жамауат эм чыгармачылык бирлешмелерден аттары айттыган спикерлени эсерин бурдулганды. «Магнанылыз затлы ишленинде ушакла» кесекде «Машукну» келечилери бла Россия Федерацияны Президентинде Сабийни эркинликери жаны бла уполномоченный Мария Львова-Белова, Россия Федерацияны илму эм бийик билим беруу министрни орунбасары Ольга Петрова, Росмолодэгины тематасыны орунбасары Юрий Лескин, Кыргыз Дуланы Грожден жамауатны айттыгуу жамауат эм дин соруула жаны бла комитетини таматасы Яна Лантратова, Россия билим беруу академияны президенти Ольга Васильева, «Ата журту аскерчилерини юй-юйлерини комитети» коммерциялы болмаганы автоном организацияны таматасы Юлия Белезова, «Жигитлени заманы» презент билим беруу программаны келечилери Илья Споянков бла Евгений Васильенко, дин насийхат миссионер эмда публицист отец Павел Островский, россияли фигуристи Роман Костомаров эм башхала туюбегенди.

Форуму билим беруу программасына башха ыздада программа да кызырчулук этгенди. Келечилени кыялыга өрлөу эмда турист этюу-суу бергенме, аманлык эт-менгенде, деп, башын жууулагы кырылганды. «Мени Бесланга келюучу машинага жоюлп келтиргенди, жуук

ле жаны бла сынамданы этгенди, «Лазерат» спорт-тактика оюнуга, волейбол, баскетбол, бадминтон, петанка эмда стол теннис дегенча оюмлагы кытышанды.

Чыгармачы форумчулагы деп суратпа, прикладной эм декоратив искусствола жаны бла мастер-классла кырылганды, ол жагыны тегеринде ингиле, гитараны союлуп кватиринке, чыгармачылык ингиле, уруу конферте болганды, ала барысы да кавак халкыны маданиялары бла шагырылгендиргенди.

Теревде, машукчула хайырлы программалар да кытышанды. Ала Пятигорскде 23-чи номерли сабий юйде, мектепте, сабий саддала болганды, сабийлеге сауугула юлөшгенди, тирелени таландарыууга юлөшлөрн кошканды эмда колпегалары бла сынамдары оюсондун ушакла бардырганды. Форумчула «Казачи курунөнд» тийрени тазалганды эмда бурулганы болганды, Пятигорскде Покдумок черекни ариулаганды.

Форумда эни эс аскер операцияла кытышанчагы бла алааны юйлерине бургулганды. «Салдатча жылуу сауугула» акцияны чеклеринде машукчула 300 армияны кырык душну жактымыкларын, 77 аптын бла жактык, 36 окол жуу чырак, 47 шахматчы, 80 сау кылауу сабеплик этген буюнулук, 280 солугуу сабеплик керекле, 10 кырылгыны сактаган ау жарашдырганды, ала барысы да Ата журту кыруулаучуларына жиберилгенди.

Андан сора да, улуу донор акция кырылганды, анга 300-ден артык адам кытышанды. Ала 100 литр чакылы бир кызылганды. Дагыда форумга кытышан 120 адам Сырт сөөк жигитни донорларыны Битеуроссейе тизмесине кошулганды.

Росмолодэги Гранты эришуде форуму магнанылыз кесеге эди. Жаша адимле 130 заявка бергенди, аладан 81 не кыруулаучу эркинлик алынганды. Эки кыруулаучу эселеринде машукчуланы 13 проейктин битеуде да бирге 7,642 миллион сом өнүмде грант себеплик этилчире берилгенди.

«Машук» Битеуроссейе жаш тейо оналтычы форуму кыруулаучулары Жаш тейоно ишлери жаны бла Федерал агентство (Росмолодэги) эмда Ставрополь крайны Правительствоосу болганды.

АЙДАБОЛЛАНЫ ДЖАМИЛ.

Тарых

Фашизмге кыжау кызауатта эм уллу кыранчланы совет халкк сынаганды

Быйыл 3 сентябрьде Экинчи дуня уруш бошталганы эм милитарист Япония чачырылганы 80 жыл толады. Бу тарых магнанылыз конюне атылап, Кытайда кууанчы жуумуша бардырылады, алагы уа Россияны Президенти Владимир Путин да кытышды.

Пекинде Тяньаньмөндө майданда бюгон аскер парад болукчу. Анда уа жаны аскер сауула кыргозтоллокери белгиленди. Парадха дунияны 20 кыралыны башчылары кытышырылганы айтханды, аланы арасында Владимир Путин да. Бу кыкса атыда уа Экинчи дуня урушуну тарыхыны, ол 3 сентябрьде нек белгиленгенин юслеринден жазарга сөйлөдү.

Беш жыл мындан алгача – 2020 жылда 24 апрельде – РФ-ни Президенти Владимир Путин бу тарых магнанылыз байрамны 3 сентябрьде белгилеуно юсондун законга кыл салганды. Ары дери уа ол 2 сентябрьде белгилени эди.

Бу тарых магнанылыз коню халкыла аралы правулу мурдор барды – 1945 жылда 2 сентябрьде Япония бла урушка кытышан кыралланы бирикдилген совети, аланы арасында уа СССР

да, Япония хорлатканын юсондун акты кыбыл бергенди. СССР-ни баш Советини президиуму указы Япония 3 сентябрьде Япония хорланганын коню тохташдыргыган эди, алай ал кезиде ол артык уллу белгилемгенди.

Экинчи дуня уруш алты жыл барганды – 1939 жылда 1 сентябрьден 1945 жылда 3 сентябрьге дери. Бу кызауаты оту юч континентде жанганды – Европада, Азияда, Африкада. Тарыхчула жазгынларчы, урушуну нацист Германия башлаганды, битеу да бирге сермешле 61 кыралын жеринде барганды. Сермешлеге 1,7 миллиард адам кытышанды.

Бу кызауатыны багыса кырыкка улдуу – 55 миллион адамны жашуулу Аскер кыранчыла 4 триллион долларга жетгенди.

1941 жылда 22 июнда фашист Германия Совет Союзуга чабуул эткенди. Алай бла Улуу Ата журт уруш башланды. Кыялы сермешле бардырып, кызыл аскерле 1944 жылда СССР-ни гитлерине кирген жерлерин барысы да душмандан ариулаганды. 1945 жшда 8 майда Берлинде германлы аскерлени баш командованыны урушда хорлатканыны

юсондун актха кыл салганды.

Фашизмге кыжау кызауатта эм уллу кыранчланы совет халкк сынаганды. Сермешледе, атышуулада 27 миллион адам жан бергенди.

Кырында совет кыралланы конгошоринде СССР, кесине алгын баруклары толтура, 1945 жылда 8 августта Японияга кыжау уруш башлаганын билдиреди эм кызауаты ачкы. Совет аскерле эм коню Квантун аскерлеге кыжау турганды. Япончуланы уа 1,2 миллион аскерчилери, 1,2 миң танкы, 6,3 миң артиллерия саууу бла 1,9 миң самолету болганын жаздыла тарыхчыла.

Кызыл аскерле юч операция бардырыла – Маньчжур, Юг-Сахалин эмдери. Алай бла совет кызауат уа сермешледе жигитликтери коню 300 миң совет аскери бла офицер кырал сауугулагы тийишли болганды. Монголия бла Кытай сермешледе совет кырал жаны болуп, урушка кошулды.

1945 жылда 2 сентябрьде Маньчжурда японлу милитарист аскерле кызауатха хорлатканын белгилеп, документлеге кыл салганды.

ТИКАЛАНЫ ФАТИМА хазырлаганды.

Талпандарыуу

Электрокук бла тынзгылы жалчытырча

Быйыл жылы башындан бери «Сети Северный Кавказ» - «Кабалкэноер» биргили келечилери комплекс халда энергетикалыз реконкт бардырылары бла байлалы иги кесек иш этгенди. Аны кезиунде 104 километр чакылы бирде ток ызылга кырылганды. Ол санда 21 километреде 35-110 кВ эм 83 километреде да 0,4-10 кВ ток барган чыбыкыла жангырылганды.

Ишлени кезиунде энергетикте 57,6 километре ачык чыбыкылы изоляциялары болган торлолорине (СИП) алышканды. Алачы курамдарыны хайырынды.

Жолуни кезиунде чыбыкыла бир бирге тийесе, замыкание болмайды, изоляциялде, булалмайды, токуну уларга да амал табылмайды. Алай бла сагышын шартла абонентлени ток бла сылтауыз жалчытырча бошулады.

Андан сора да, план бла 700 чыпын, 2,2 миң изолатор алышынганды. Дагыда 19 ректарда ток чыбыкыла заран салырга кырыуулу бутаклыны бла чырпыланы көргөзүлгөндү. Жылы ахырына дери ол энтта да 54,8 гектарда тамамланынды.

МАГОМЕТЛАНЫ СУЛЕЙМАН.

Терроризмге кыжаулукуда бириуню коню

Бесланга жамауат кесини миллет куючюн кергюзтмгенди

3 сентябрьде Россияде Терроризмге кыжаулукуда бириуню коню белгилениди. Ол не бла байлалы болганын аныглар кесеклени да болмак. Школда, Остин-Алиандра Беслан шахарда 21 жыл мындан алгач болган койюсз теракт адам улуну эсинден бир заманда да кетерик туюлдою десек, жаныгылык болмак. Школда...

ЖАРА ЭНТА АНЬКЫДЫ
2004 жылда 1 сентябрьде жангы окууу жыл башлангыча Бесланны 1-чи номерли школуну окуучулары узаста, ата-анала да ариу кыралпыл келгенди, ол тереди: жангы кийимле, голле, шарикле, кызычкылыны чачларынды акы бантикке... Барысы да кууанчыны лийнек башларыны сактауула, буюмда уа 1-чи класска келген балачыкыла.

Бу мамыр, ышанулукудан туюу жыйынуу автоматдан атышуула бузгандыла. Жерсиге тоштенени кыбосо алагы бандитле чаканчаланы аныгылган да этмгенди. Этегерилеринде ала ким эсе ойнаган сунганлар аныгылчууда. Алай школуну арбагына комууфляж кийимдерге эр кишиле кирип, халкыны меккамга куугунда, керти да уллу кыймылык башланганын аныгылганды.

«Бизни котелгыга кууула. Асфальда малтанган голле, чурукыла, сумкала чачылык кытылганды. Жилчула, сарнаула башландыла, алай бандитле турпуну деп биринчи береди. Ызы бла бизни спортзалга киргизткенди...», деп эсгереди ол коню Анондо Ватаева.

Ол жыл кызычкы 9-учу класска этгенди. «Алай акылымы, битеу салмарына да кыркуу аладыла, сабыр кыалгырга бир онг да болмак. Школда, Кучукары, булгунууга, тас болууга, мен жукуула турма, барсагыт уянсам, хар не да бошалкыкы, деп кыйтадыман ичинден. Америкалы кыялыла быштырды. Миллет эни оштомсеп, конюп энтта эди. Ол коню аа коллюгом ахырд келмгенди...», дейди Анон.

ТОЛМАКЧЫК ИЗЕМЛЕ
Террористте артка турмазыкылары, кыанга боюлары кыркмагандылары баямды. Ала россияли аскерлени Чеченден чыгарып, Ичкерия Республиканы жалы кырылганды. Кучукары көрпюлорюн илей эдиле. Бу затпа толтурулмазыкылары уа кимге да хакды.

3 сентябрьде 13 сагытадан 08 минутта сабыр турган спортзалда биринчи бомба чачылды. Бир-эки такыйкыдан - энтта бери... Жесирлени эркин этти жаны бла операция штабын башчы Валерий Андреев ала кериде берген итарауулада спецназ операцияны башыламанган, ала бандитле бла жесирлени эркин эттино оюсондун сөйлөшүлени бардырыга хызылгандылары айткан эди. Спецоперация ингирде сагыт атыгы жуук бошалады, битеу бу заманы ичиде уа, атышуула да кыралмай, школун сарнауула башында эшша отуулдан сабийни кыркууу барганды.

Малгунна кыачын куутулурга кырыштын кырысуу

сабийлеге атыдырыгы, аланы аркыларына буугарга да уулмайдыла. Бу кыйыны спецоперацияны тарихтери: аманлыкчыланы кырыла-

суу бергенме, аманлык эт-менгенде, деп, башын жууулагы кырылганды. «Мени Бесланга келюучу машинага жоюлп келтиргенди, жуук

да билмегенме» - деп, кесин ариулаганды. Алай тинтууле кергюзтгенин кере, ол Бесланга теракт боллугун билип келгенди, аны кырылганды террористини санында болганды. Кулавы ары дери да бандитлеге бла байлалмакыла жюрютгенди, аны право нызамны сактауучу Мсхдожда теракт этени коню ишленгенди.

ЭРКИНЛИКНИ БЕЛГИСИ
Бесланны жесирлери ол кыра юч коню оюсондун этегерилерин, сагышларын ачык этип баштагандыла. Алачы окуй, бир затса сейир этгенме, аланы кыбосо чурукылары юслеринден айтуучула.

Дзерасса Дзестелова, кызы болганында да кырамай, юч коню да кобаксын, пиджакын, чурукыларын тешмеген, айттыды. «Чурукы-

ларым болмасала, кыялай чачылыкмын деп сагыш эте эдим...», деп эсгереди ол. Наталья Цалоева уа аны кызычыны Аня ак босонжо-калганын бек кыайгытканын айтты. «1 сентябрьде жангы кийимле алган эдик анык жыйрык, босонжокала. Жасирден эркин болганыны бизди, Аня чурукычыларына бек жарышканын айткан эди. Биз окулдан жалаңгыч кыачкыбыз. Алай жаууу бла тегендишкенде, чурукыла неди?»

Ирина Гуриевага сегиз жыл толган эди бандитлени кырылганына тошгенди. Аны эсинде да ак чурукычыларын кылыгандыла. «1 сентябрьде биз эргтелике-эрт-

те кыбоябы. Школга биринчилени санында келген эдик. Классда биргеме окуугунала мен керединде да, аныгыз чыккыбыз. Лийнек башларыны алында уа биргеме окууган Георгий Ильин бла туюнган барып, мармелад жалабыз - жорекчиликте этилгенди. Ол кези да Бесланда эди, ары барып, болушайм дегенинде, унамаганды. Ол мени анда болган зарауаткыдан, ачыкылганды аягы-анын артадан алылганын», дейди Магарила.

Бесланны школунда жесирлени аны эгичини кыйынылары да тоштенди – Аричголова кыны юйлөрине: эрини эгичи Оксана, аны эри Аслан, эки келенинде эки кыялай болгон школ кытында жашадыла. Оксана кесин ючюнчо сабийден ариун эди ол кезиунде. «Асланын биринчи кон башха эр кишиле бла бирге эткюргенди, ала террористини айтканын эттерге унамай, школда растжакла тартмагандылары коню. Арта Асланын моргдада этчим изилет талганды, бир айны ичинде аны башха басканды, алай ачы затпаны кергенди ол анда», деп эсгереди Тедеева.

«ЖЮРЕГНИ БЮГЮН ДА ТЫНЧ ТЮЮЮЮДЫ»
Мени нэгерим журналист Магарила Тедеева ол кезиунде «Ренгум» информгентстводна ишленгенди. «Теракт болганыны оюсондун журналист Мурат Габааревден билгенме. Ол кези да Бесланда эди, ары барып, болушайм дегенинде, унамаганды. Ол мени анда болган зарауаткыдан, ачыкылганды аягы-анын артадан алылганын», дейди Магарила.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

ДЕРСЛЕ
1-чи номерли школунда дерселе бардырылмайды, ол терроризмин койюсзлогоню музейине айланганды. Бери бир кере окуучу келген адамны жашаууга, мамырлыкты кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

ТИКАЛАНЫ ФАТИМА.

МАГОМЕТЛАНЫ СУЛЕЙМАН

Магарила республиканы Баш оюсондо процессте барып турганды. «Сюд сабийлерин тас этген аналагы да уллу кыймылык, сынау болганды. Балаларын тас эткен аналагы тынгылганын ала кыймыл эди! Ала кыймыл олтурганларын, террористе алагы не айтканын, атышуу башланганын эсгерип, жипил! Бу затпаны жерине айрылган, арда оюду баралмак кылыган эдим», дейди ол, жипилукарларын сурте.

Бизни ушак нэгерибизни акылына кере, терактдан сора заман ооган эсе да, Россия тынчыкы талганды. «Андан бери келсе сабийлерин 1 сентябрьде школга иймеди, мен да кыймылы, бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Болсада ол буруулу иш халыны бириктиргенди, жамауат кесини миллет коню кергюзтгени», дейди ол.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

Бандитле кесирлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла. Бандитлени аманлыкчы мурастарына жетишпичюн, бир затдан да артка турмайдыла. Бесланда уа террористе бек кырысуула тынчыкы талгандыла.

ТИКАЛАНЫ ФАТИМА.

